

N:o 18.

Af Herr E. Westin: Med förslag till förändring i Kongl. förordningen den 11 December 1868 angående särskilda sammankomster för andaktsöfning.

Inom den svenska lagstiftningen har den grundsats gjort sig gällande, att ingen kan dömas ohörd eller utan full bevisning. Sorgfälligt har lagstiftaren derföre sökt undvika att prisgifva någon åt öfverordnads eller myndighets godtycke, och der, i följd af äldre tiders rättsbegrepp, i lagen qvarstått stadganden, som tillåtit ett sådant godtycke, har lagstiftaren skyndat att afhjelpa detta missförhållande.

Då det således på den borgerliga lagskipningens område fordras ransakning och bevisning, för att en åtalad skall kunna till straff fällas, så bör äfven samma grundsats få göra sig gällande på det kyrkliga området. Att så icke är förhållandet, bevisas af Kongl. förordningen den 11 December 1868, angående särskilda sammankomster för andaktsöfning. Der stadgas nemligen: »Uppträder någon, som ej är prest eller enligt kyrkolagen berättigad att offentligen predika, vid dylik sammankomst såsom lärare med andliga föredrag, som anses leda till söndring i kyrkligt hänseende eller förakt för den allmänna gudstjensten eller eljest till undergräfvande af religionens helgd, ankomme på kyrkorådet att honom förbjuda att i berörda egenskap inom församlingen vidare uppträda. Hvar som underlåter etc.» Genom detta stadgande har kyrkorådet fått en makt sig tillagd, som ingen annan myndighet eger. Det behöfver blott »anse», att ett föredrag leder — icke bevisa, att det har ledt — till söndring i kyrkligt hänseende. Ja, en person kan ej blott för ett år utan för all framtid förbjudas att med andliga föredrag i en församling uppträda, blott derför, att kyrkorådet »anser» ett af honom förut hållet föredrag hafva varit egnadt att förorsaka söndring i kyrkligt hänseende,

och det utan att kyrkorådet behöfver hafva åhört det hållna föredraget eller behöfver uppgifva något skäl, hvarför det så anser, eller behöfver bevisa, att något skäl alls förefinnes. Det behöfves säkerligen icke någon vidare bevisning för obilligheten af en sådan lag. Må den, som illa gjort, efter hållen ransakning och på grund af förebragta bevis, ordentligen dömas, men må ingen genom en orimlig lag prisgifvas åt ett kyrkoråds godtycke! Detta torde utan tvifvel vara rättvisa, lika väl på det kyrkliga, som på det borgerliga området.

Att detta stadgande, huru obilligt det än är, ändock tillämpas af vissa kyrkoråd, har de senare årens erfarenhet bevisat. Visserligen har Kongl. Maj:t, efter anförda besvär, upphäft åtskilliga dylika förbud under förklaring, att ingen kan dömas ohörd, hvarigenom förhoppning finnes, att en lekman under lika förhållanden har att motse rättvisa hos Kongl. Maj:t — så länge åtminstone samma åsigter hos Kongl. Maj:t göra sig gällande —; men åtskilliga kyrkoråds och domkapitels förfaranden att icke akta på dessa prejudikat, visa lika tydligt att, så länge ifrågavarande lagstadgande finnes, man icke kan med säkerhet motse att undgå trakasserier eller undvika de obehag och besvär, som med en rättegång äro förenade. För att förekomma allt sådant, torde derföre ordet »anses» i förordningen böra utbytas mot »bevisligen».

Vidare talas i samma förordning om söndring i kyrkligt hänseende genom lekmannapredikanter föredrag. Villigt erkännande de fördelar enighet i kyrkligt hänseende medför och beklagande de olägenheter söndring åstadkommer, tror jag dock, att det numera icke går an att så hårdt hålla på kyrklig endragt, då icke ens kyrkans teologer äro ense om rätta tolkningen af alla kyrkans lärosatser. Som vi alla veta, har också på senaste tiden en mängd schismer uppstått, som i afseende på kyrkans lära kunna sins emellan vara eniga i hufvudsak, men skilja sig i bisaker, eller också skilja sig allenast i fråga om kyrkoförfattning, församlingsordning och annat dylikt. Det kan derföre inträffa och har verkligen inträffat, att ett kyrkoråd i *en* församling anser ett visst lärobegrepp vara öfverensstämmande med kyrkans lära och fördenskull tolererar lekmannapredikanter af samma uppfattning, under det i en annan församling motsatsen inträffar såväl i ena som andra fallet. Under sådana förhållanden torde orden »söndring i kyrkligt hänseende» jemväl böra borttagas såsom ledande till olika tillämpning.

På grund af hvad jag sålunda anført, får jag vördsamt föreslå,

att Kongl. förordningen den 11 December 1868 måtte erhålla följande förändrade lydelse:

Medlemmar — — — — —

— — — störes.

Ej heller må — — — — —

— — — upplösa.

Uppträder någon, som ej är prest, eller enligt kyrkolagen berättigad att offentligen predika, vid dylik sammankomst såsom lärare med andliga föredrag, som bevisligen leda till förakt för allmän gudstjenst eller eljest till undergräfvande af religionens helgd, ankomme på kyrkorådet att honom förbjuda att i berörda egenkap inom församlingen vidare uppträda.

Hvar som underlåter — — — — —

— — — riksdaler.

Skulle Lag-Utskottet, dit jag anhåller att motionen måtte remitteras, finna formuleringen ofullständig eller eljest olämplig, torde Utskottet föreslå de förändringar, som erfordras för att viinna det med framställningen afsedda ändamålet.

Stockholm den 24 Januari 1880.

Erik Westin.